

LUBARDINA SLIKA „KOSOVSKI BOJ“

Čisto slikarski problemi koje je Lubarda postavio u ovoj slici izvire iz njegove opšte koncepcije. Prostor i plastika ne postoje. To donekle uslovljava zidna površina i gips sa kojim i boja mešana. Ali to umnogome pojačava monumentalnost kompozicije. Ona je shvaćena i tretirana dvodimenzionalno sa ritmom koji bi se mogao predstaviti u obliku dve presečene poluelipse okrenute suprotno jedna drugoj. Gornji deo slike, plavi fon, zastiru koplje, strele i zastave. Sve to neodoljivo podseća na Učela. Ovako opisana kompozicija mogla bi da čoveku, koji nije video sliku, stvori utisak nečeg hladnog i umerenog, dobro i precizno proračunatog efekta. Ima i toga. No, jedna temperamentna vođena arabeska isprepletala je celu tu masu, ona ju je oživela i uspela da na ravnoj površini stvori utisak kretanja. Taj dinamizam nije ničim ograničen. On počinje izvan slike, negde u Lubardinoj iskonskoj snazi, on se tu i završava.

Mase — to je čitav jedan kompleks umetničkih simpatija. Lubarda u njih prodire intuicijom, on probija njihovo jezgro i živi s njima. Njihov razmeštaj nije intelektualno zamrznut, mase su u jednoj stalnoj kompenzaciji ali i u alternaciji u kojoj nema dominantnog akcenta. One se smenjuju, bore jedna protiv druge, stojeći u večitom procesu prirodnog odabiranja. Taj proces odabiranja traje, on se ne završava momentom kad je naslikana, on ima duži vek, sve dotle dok traje i slika. U tom procesu ima novih regeneracija koje će stalno uzbuđivati kad god stanemo pred sliku.

Forma tih masa nije ničim sputana. Ni plastikom, ni određenom linijom. Ona je sintetisana, apstraktna, ali nije nikada izgubila svoju senzibilnost i svoju fantaziju. Apstraktno tretirana, tako da na momenat izgubi svoj oblik, ona je otišla s onu stranu projektovanog predmeta, u njegove, nama još nepoznate istine, ali istine koje omamljuju svojom snagom i svojom svežinom.

Lubarda je imao u ovoj slici i svoj koloristički problem. Dominira svojim intenzitetom zelena boja. Problem je u njoj. To nije neko mekano plavo-žuto, to je jedna otrovna, metalna zelena koja ujeda oči. Mase ove boje razbacane su ukруг. Ostale boje — forme raspoređene su sa funkcijom da uguše taj otrovni intenzitet zelene i da se postave u jednu skladnu kolorističku ravnotežu. Suštinski posmatran ovaj koloristički problem ne bi bio ništa novo u modernoj umetnosti. Na njemu su dugo i iscrpno radili fovisti. No, novi su Lubardini neočekivani odnosi boje — forme: zelenog i plavog, zelenog i belog, zelenog i žutog i zelenog i crvenog. Te odnose Lubarda uzdiže na visinu nadrealističkog automatizma, sa njima on sugerira svoje ideje i svoje asocijacije. Apstraktnim oplemenjivanjem odnosa bojnih masa, Lubarda je uveo u sliku još jednu novu, likovnu sadržinu i isto tako jednu novu slikarsku formu. To ga čini u punoj meri modernim slikarom ili bolje reći, slikarom našeg vremena.

Lubarda je u svojoj slici »Kosovski boj« zanemario realni događaj, upravo budimo precizni, njegovu deskripciju ili još tačnije, svaku literarnost motiva. Lubarda teži (svesno ili nesvesno — to nije bitno) jednom univerzalnom, apstraktnom, sublimiranom utisku o boju.